

CEDMO Trends:

8. vlna očima Medianu

Espresso

OBSAH ZPRÁVY

1 Základní parametry

1.1 Specifika šetření

2 Aktuální trendy

3 Vnímané vystavení dezinformacím

4 Vnímání aktuálních narativů

5 Dezinformace, které nejčastěji zaujaly

1 Základní parametry

Název výzkumu: CEDMO Trends: *Česká společnost v době změn* (8. vlna)

Termín hlavního sběru dat: 10. 11. 2023 – 26. 11. 2023

Cílová skupina: populace 16+

Způsob výběru respondentů: kvótní výběr

Opora nastavení kvót: ČSÚ

Sledované kvóty: pohlaví, věk, vzdělání, kraj, velikost místa bydliště, užívání internetu, volební chování v parlamentních volbách 2021 a prezidentských volbách 2023

Metoda sběru: CAWI, panelový výzkum

Celkem platných dotazníků: 3 093

1.1 Specifika šetření

Zadavatelem výzkumu je Univerzita Karlova, resp. výzkumné pracoviště CEDMO NPO a realizátorem projektu společnost MEDIAN. Vedoucí výzkumného týmu za Univerzitu Karlovu je Václav Moravec, vedoucí výzkumného týmu za MEDIAN je Přemysl Čech a Lukáš Kutil. Zadání dotazníku připravil zadavatel a jeho konečná verze byla sestavena ve spolupráci s dodavatelem. Administrace dotazníku probíhala elektronicky. Výběr respondentů byl proveden z Online panelu MEDIAN. Respondenti byli rekrutováni dle kvótního předpisu schváleného zadavatelem.

Tento projekt je financován z Nástroje pro oživení a odolnost EU.

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

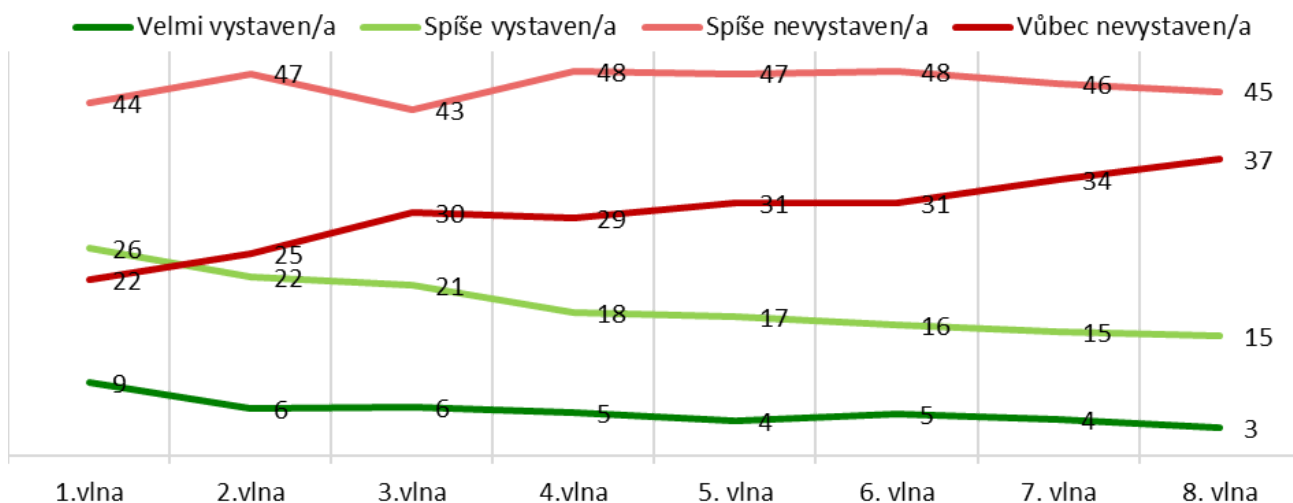
Národní
plán
obnovy

2 Aktuální Trendy

V osmé vlně výzkumu CEDMO Trends bylo potvrzeno několik trvajících trendů, ale také se objevují nastupující obraty.

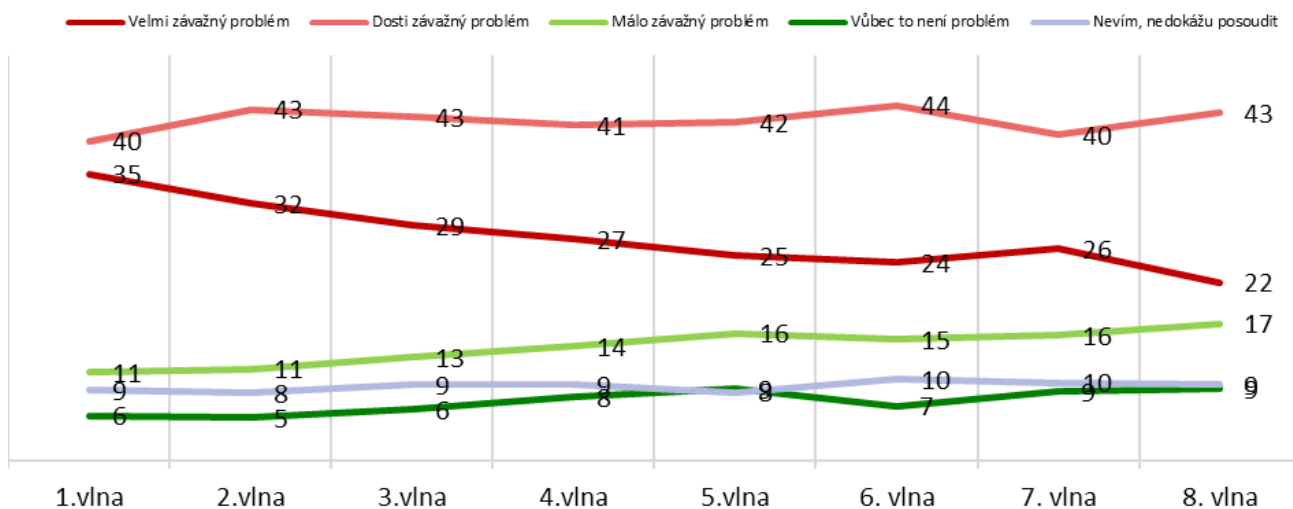
- Konstantně roste počet lidí, kteří se necítí být dezinformacím vůbec vystaveni. V osmé vlně zatím dosáhl svého maxima
- Po říjnovém výkyvu pokračuje úbytek lidí, kteří vnímají šíření dezinformací jako „velmi závažný problém.“ V současné 8. vlně se pohybuje na historickém minimu
- Z dlouhodobého hlediska mírně klesá počet lidí, kteří se domnívají, že šíření dezinformací určitě ohrožuje bezpečnost ČR
- Povědomí o pravdivých mediálně komunikovaných narativěch se z dlouhodobého hlediska jeví jako kolísavé.
- Z dlouhodobého hlediska roste vnímaná věrohodnost u pravdivých narativů. Věrohodnost u nepravdivých narativů se drží na konstantě
- Důvěra v narativy ve prospěch současné vlády nebo premiéra poslední dobou přestala klesat a dokonce se otočila: poprvé od začátku měření v březnu více lidí považuje za dezinformační narativy zaměřené protivládě (volně se dá interpretovat jako zvyšující se důvěra ve Fialův kabinet).
- Protiukrajinsky nebo protizápadně zaměřené narativy v posledních vlnách lidé stále méně často považují za dezinformační
- Postoje související s fungováním demokracie v ČR se v posledních měsících stabilizují

3 Vnímané vystavení dezinformacím

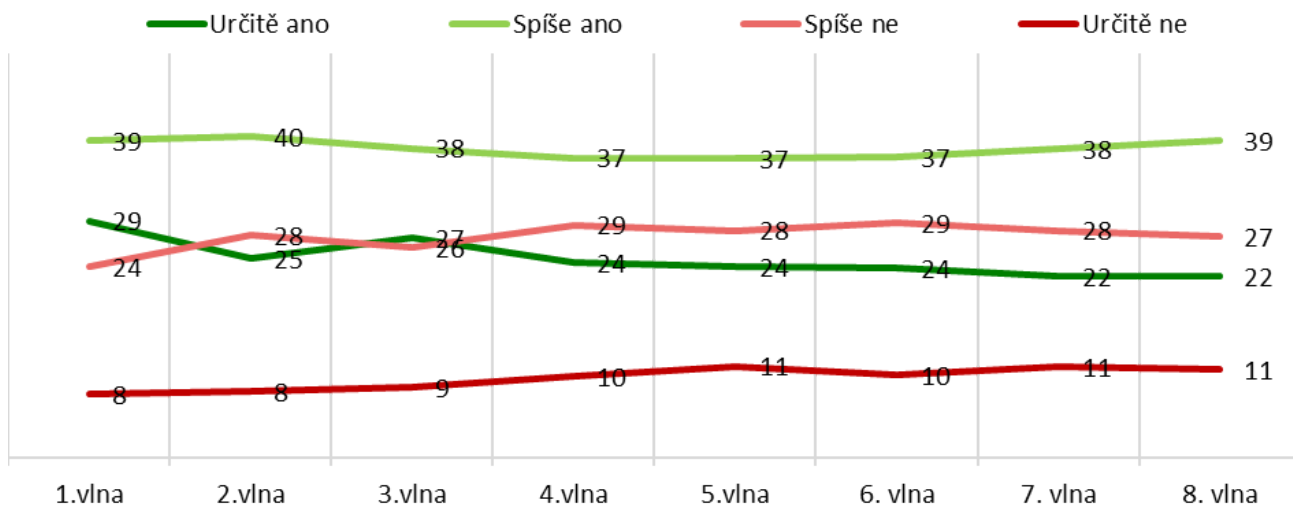
IP02. Do jaké míry jste v uplynulém měsíci podle Vašeho názoru byl/a, anebo nebyl/a vystaven/a účelově šířeným nepravdivým či manipulativním informacím (někdy též označovaným jako „dezinformace“) v médiích?
N=3093

Od březnového měření se konstantě zvyšuje podíl respondentů, kteří v uplynulém měsíci necítili být vůbec vystaveni dezinformacím. V současné 8. vlně dosáhl podíl těch, kteří vůbec nebyli vystaveni dezinformacím, svého maxima. Ještě v první vlně tuto odpověď deklarovalo pouze 22 %, v 8. vlně již 37 %. Zároveň v této vlně vidíme nejnižší podíl těch, kteří byli dezinformacím „velmi“ či „spíše vystaveni“. V první vlně deklarovalo 9 %, že bylo vystaveno dezinformacím v médiích. Nyní již pouze 3 %. Stabilizace odpovědi „spíše vystaveni“ v posledních vlnách trvá.

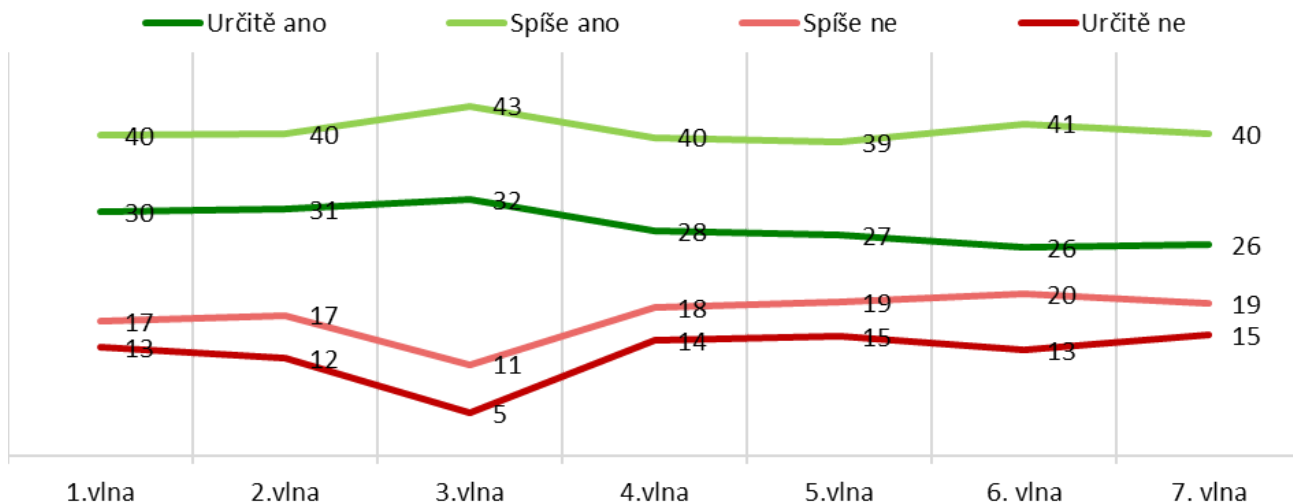
IP04. Jak závažným problémem je podle Vás šíření nepravdivých a manipulativních informací (někdy též označovaných jako „dezinformace“) po internetu?
N=3197

S výjimkou předchozí 7. vlny konstantně ubývá těch, kteří dezinformace považují za „velmi závažný problém“. Zatímco v první vlně dezinformace za „velmi závažný problém“ považovalo 35 % respondentů, v současné 8. vlně tuto odpověď uvedlo pouze 22 %. Zároveň postupně přibývá těch respondentů, kteří dezinformace považují za buď „málo závažný problém“ nebo žádný problém. U obou je za celou dobu měření v současné vlně nejvyšší počet respondentů.

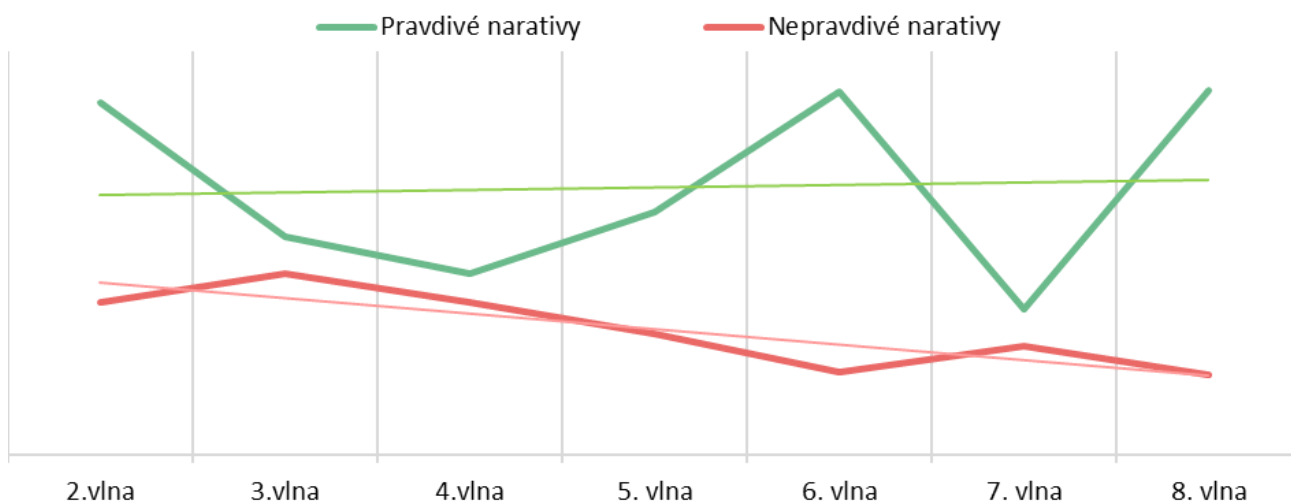
IP05. Myslíte si, že šíření nepravdivých a manipulativních informací (někdy též označovaných jako „dezinformace“) ohrožuje bezpečnost České republiky?
N=3197

Respondenti jsou v rámci měření poměrně konzistentní v případě hodnocení hrozeb plynoucích z dezinformací. Více než 60 % jich považuje šíření dezinformací za ohrožení bezpečnosti České republiky (určitě + spíše ano), 40 % je přesvědčeno o opaku. Podobně jako v případě předešlých otázek k dezinformacím je častěji za hrozbu pro bezpečnost ČR považují nejmladší ročníky ve věku 16 – 24 let, studenti a lidé s častým užíváním internetu. Trend slabého růstu u odpovědi „určitě ne“ se stabilizoval na 11 %. Popularita odpovědi „určitě ano“ z dlouhodobého hlediska mírně klesá (v současnosti na 22 %).

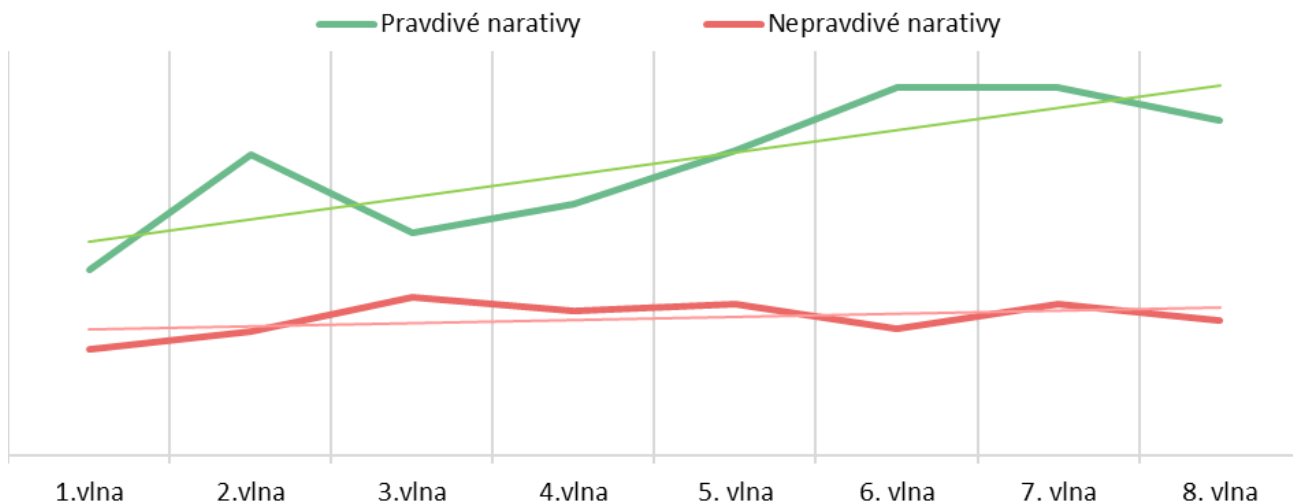
I nadále považují dvě třetiny respondentů za správné, aby stát disponoval nástroji k omezení působení médií, která šíří nepravdivé či manipulativní informace. Popularita odpovědi, že dezinformace by se „určitě“ neměly omezovat ze strany státu, se poslední dobou stabilizoval (nyní na 15 %). Popularita odpovědi „určitě ano“ se stabilizovala, v současnosti se nachází na 26 %.

4 Vnímaní aktuálních narativů

DEZP. Do jaké míry máte povědomí o následujících zprávách, resp. informacích?

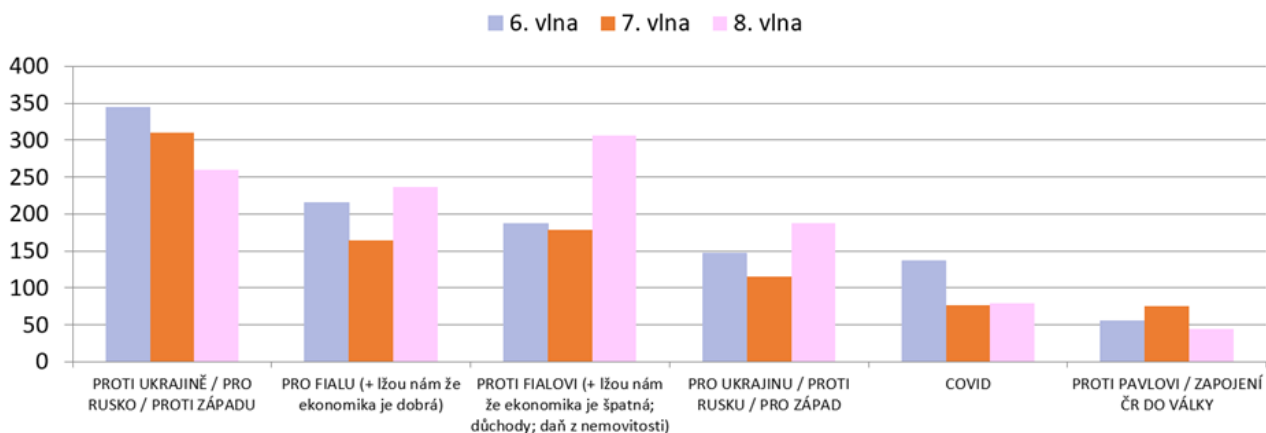
Oproti předchozí 7. vlně se znovu výrazně zvýšilo povědomí o pravdivých narativech. Dokonce míra povědomí dosáhla maxima od počátku měření všech vln. Naopak se oproti 7. vlně snížilo povědomí o nepravdivých narativech, které nyní dosáhlo druhé nejnižší úrovně za všechna poslední měření. Nejvyšší povědomí měli respondenti o výzvě ministryně obrany k vystoupení ČR z OSN (60 %). Oproti tomu povědomí o nepravdivých narativech se ve většině případů pohybovalo okolo 10 % a méně. Jistou výjimkou je nepravdivý narativ o údajně plánovaném zakazu Evropské komise o chovu křečků, některých druhů plazů a papoušků – o tomto narativu uvedlo povědomí 36 % dotázaných.

DEZ. Do jaké míry považujete následující zprávy za nevěrohodné, nebo naopak věrohodné?

Průměrná důvěryhodnost pravdivých narativů poklesla z 73 % v minulé vlně na 66 % ve vlně současné. Za nejvíce věrohodný narativ považovali respondenti výzvu ministryně obrany k vystoupení ČR z OSN. Až 40 % dotázaných ji označilo za „zcela věrohodnou“, 27 % potom za „spíše věrohodnou“. Průměrná důvěryhodnost dezinformačních narativů poklesla z 30 % v minulé vlně na 27 % ve vlně současné. Za nejvíce důvěryhodnou dezinformaci lidé považovali údajně plánovaný zákaz Evropské komise o chovu křečků, některých druhů plazů a papoušků – tento narativ považovalo za „zcela věrohodný“ 11 %, za „spíše věrohodný“ 26 %.

5 Dezinformace které nejčastěji zaujali

IP01A. Popište vlastními slovy, jaká nepravdivá či manipulativní informace (někdy též označovaná jako „dezinformace“) Vás v uplynulém měsíci zaujala?

V současné vlně respondenti nejčastěji považovali jako nejvíce dezinformační narativy laděné protivládně. Jedná se o historicky první měření, kde protizápadní nebo protiukrajinské narativy nebyly uváděny nejčastěji. Oproti předchozí vlně se zvýšil počet respondentů považující tento narativ za dezinformační ze 179 bodů až na 306 bodů. Lidé se tedy nyní nejvíce přiklání k názoru, že se šíří lži o tom, že je na tom ekonomika špatně, důchody jsou nízké a podobně. Na druhou stranu se však zvýšil počet respondentů, kteří považují jako dezinformační narativ informace pro Petra Fialu. Ze 165 bodů se zvýšil počet na 237 bodů, což je nejvíce ze všech posledních tří vln. Lze hovořit o přesměrování pozornosti k vnitrostátní politice. Konkrétněji se jedná o poměrně jednoznačné zvýšení důvěry současné vládě.

Ačkoliv jsou narativy zaměřené proti Ukrajině a Západu stále na druhém místě, během posledních tří vln se jejich popularita poměrně snížila. Zatímco v 6. vlně získaly 365 bodů, v současném šetření již jen 260. Naopak se oproti 7. vlně se zvýšil podíl respondentů, kteří považují za dezinformační narativ pro Západ nebo Ukrajinu. Oproti předchozí vlně se jejich skóre zvýšilo ze 116 na 188 bodů, což značí příklon k reálně dezinformačním narativům.

Narativy o koronaviru se stále drží na zhruba stejné úrovni jako v předešlé vlně, tedy na 79 bodech. Poklesla síla narativů o Petru Pavlovi – ze 75 v minulé vlně na 45 ve vlně současné.